

UT-Fakulteti i Shkencave Mjekësore
УТ-Факултет за науку
Nr.-Ep. 22-362/A
20.02.2020 vitit 2020
Tetovë - Tetovo

Universiteti i Tetovës
Fakulteti i Shkencave Mjekësore
Programi Studimor-Biomedicinë
Cikli i tretë i studimeve të Doktoraturës

Fakultetit të Shkencave Mjekësore
Këshillit Mësimor Shkencor të FSHM-së
Tetovë

Në bazë të Vendimit të datës 30.12.2019 për vlerësimin e punimit të disertacionit të doktoraturës të kandidatit **Ekrem Ismani** të miratuar nga *Këshilli-Mësimor Shkencor i Fakultetit të Shkencave Mjekësore të Universitetit të Tetovës*, u formua Komisioni për vlerësimin e punimit të disertacionit të doktoraturës të kandidatit **Ekrem Ismani** në përbërje: Prof. Dr Sadi Bexheti, Prof. Dr Nexhbedin Beadini, Prof.Dr. Lutfi Zylbeari, Prof.dr Kastriot Haxhirexha, Prof. Dr Nasir Bexheti, Komisioni për vlerësimin e punimit të disertacionit të doktoraturës pas shqyrtimit të kërkesës të kandidatit **Ekrem Ismani** paraqet këtë:

Raport

për vlerësimin e punimit të disertacionit të doktoraturës të kandidatit Ekrem Ismani me titull:
“Prevalenca e përcaktimit të D-dimerëve në periudha të ndryshme të shtatëzaniës dhe pas lindjes”

Punimi i disertacionit të doktoraturës së kandidatit **Ekrem Ismani** si në aspektin stukturor po ashtu edhe në aspektin përmbajtësor dhe hulumtues-shkencor i plotëson kriteret e një punimi të mirëfilltë të doktoraturës.

Punimi i disertacionit të doktoraturës është i konceptuar në *Kapituj* dhe *Nënkapituj* dhe në kuadër të punimit janë përfshi: *132 faqe, 21 figura, 19 tabela dhe 8 grafikone.*

Punimi i disertacionit të doktoraturës së kandidatit **Ekrem Ismani** është i strukturuar për nga aspekti përmbajtësor dhe metodologjik në: *Hyrje, Materiali dhe metoda e punës, Qëllimi i punës, Rezultatet, Diskutimi, Përfundimi, Summary dhe Literatura.*

I. HYRJA

Tek „**Hyrja**„ kandidati **Ekrem Ismani** ka paraqet në mënyrë koncize problematikën kryesore të tematikës së disertacionit të doktoraturës duke përshkruar tematika të problematikës së punimit të disertacionit të doktoraturës dhe ka cituar literaturë të shkëputur nga tematika e fushës përkatëse dhe të fushës së ngushtë të kësaj lëmie shkencore hulumtuese.

Shtatzania normale është e lidhur me ndryshime në sistemin hemostatik e ndjekur me një gjendje hiperkoagulabile. Shtatzania normale shkakton rritjen e koncentrimin të D- dimerëve në plazmë në mënyrë progresive nga moment i ngeljes shtatzënë dhe deri në lindje të fëmijës. Niveli i ritur i markerëve koagulues dhe aktivitetit të sistemit fibrinolitik , si niveli i D- dimerëve , indukojnë për një rritje të aktivitetit të trombinës dhe rritje të fibrinolizës e ndjekur me formimin e fibrinës gjatë shtatzanisë. Në fillim të tremujorit të dytë të shtatzanisë më tepër se gjysma e grave shtatzëna kanë një rritje të D-Dimerëve mbi 0.50 ng/mL (ose 1.0 njësi ekuivalente fibrinogjene) dhe nga tremujori i tretë, më tepër se 90% e grave kanë koncentrim >0.50 ng/mL.

Tromboembolia venoze me ose pa emboli pulmonare është një nga shkaktarët më të mëdhej të mortalitetit dhe morbiditetit të grave shtatzëna . Tromboembolia pulmonare ndodh në 5-10 për 10,000 gra shtatzëna, diagnoza dhe parandalimi i këtyre patologjive bëhet me kontrollimin e vazhueshëm të D-Dimerëve dhe trombociteve tek gratë shtatzëna gjatë 9 muajve të shtatzanisë.

Përveç kësaj, analiza e D-dimerit është shumë i rëndësishëm në studimet e koagulimit, pasi ajo është formuar në gjak, por vetëm në qoftë se të femrave të ndodhin të dyja këto procese. Një grua shtatzënë duhet gjithmonë isha i vogël dhe të kujdesen për shëndetin e tyre dhe fëmijën e saj. Prandaj, gratë në pozitën e duke u përprekur për të bërë atë që mjekët rekomandojnë, është regjimi i duhur pajtueshmërisë të ditës, të ushqyerit e duhur, merr analizat e nevojshme dhe

duhet të kalojë të gjitha provimet e kërkuara. Në mesin e të gjitha analizave të përqendrohet në analizën e gjakut, dhe studimin e indeksit D-dimer shtatzënisë. Kjo vlerë ju lejon për të kuptuar nëse ekziston rreziku për mpiksjen e gjakut.

Kjo masë grimcave quajtur fibrave fibrinë dhe një komponent i niveleve të gjakut të këtyre përbërësve tregon praninë e clots gjakut. Një mekanizëm i shfaqjes së clots gjakut të tillë që fibrion tretshëm në gjak shfaqet kur procesi fillon koagulimit dhe kjo ndodh me pjesëmarrjen e drejtpërdrejtë të thrombin. Kur fibrion fillon për të shpërndarë, atëherë ka D-dimers, të cilat janë të lidhura me muret e enëve të gjakut, duke shkaktuar bllokimin e enëve të gjakut. Cikli i plotë jeta e kalbjes produktit mund të zgjasë rreth 6 orë. Nëpërmjet këtyre testeve të gjakut për praninë e këtij komponenti, mjekët mund të kuptoni nëse një grua shtatzënë rrezikon pamjen e clots gjakut dhe si është trajtuar trombozë. Dhe vlerat e D-dimerit janë shumë të rëndësishme për studime të koagulimit.

Për periudhën e shtatzënisë rrit nivelin e këtij treguesi natyrisht. Dhe ky fenomen shpjegohet me faktin se trupi i femrës ka ndryshime të mëdha që prekin të gjitha proceset e koagulimit të gjakut dhe hemostasëz.

II. QËLLIMI I PUNIMIT

Tek „ **Qëllimi i hulumtimit,**” kandidati **Ekrem Ismani** paraqet në mënyrë të thuktë problematikën kryesore të qëllimit të punimit të disertacionit të doktoraturës duke përkrahur qëllimin esencial të fushës shkencore hulumtuese të këtij punimi. Sidomos fokusimi i qëllimit të punimit është mbështetur në problematikën e fushës së transfuziolgjisë dhe sidomos në fushën e hematologjisë.

Qëllimi i studimit tonë është që të bëhet një hulumtim mbi variacionin biologjik të D-dimerëve gjatë shtatzënisë normale dhe rëndësia e përcaktimit të këtij markeri gjatë këtij stadi hulumtues.

Gjatë hulumtimit në këtë studim do të bëhet edhe korelacioni mes parametrave për matjen e faktorit të trombozës me anë të D-dimerëve te gratë shtatzëna të grupmoshave të ndryshme në vendin tonë.

Përcjelljen e ndryshimeve në sistemit hemostatik gjatë muajve të ndryshëm të shtatzanisë dhe indukimi i tyre për shfaqjen e sëmundjeve si: embolisë pulmonare, trombozave , çrregullime që do të cënonin jetën e nënës dhe fëmijës.

Gjithashtu do të studiohen edhe faktorë tjerë me karakter të jashtëm dhe të brendshëm që mund të çojnë në çrregullime të ndryshme metabolike në kuadër të organizmit dhe që kanë lidhshmëri të ndërsjellta në lidhje me këto çrregullime të sistemit hemostatik, dhe rëndësia e testimi për diagnostifikimin dhe parashikimin e një tromboembolie të thellë në venët te gratë shtatzëna.

Gjatë shtatzënisë ndodhin edhe ndryshime të shumta në metabolizmin e nënave për shkak të nevojave energjetike për rritjen e fetusit dhe kjo çon edhe në ndryshimin e vlerave të parametrave biokimik dhe hematologjik të nënës.

III. METODA E HULUMTIMIT

Tek „ **Materiali dhe metoda hulumtuese,**„ kandidati **Ekrem Ismani** paraqet në mënyrë të theksuar problematikën kryesore të metodologjisë hulumtuese të disertacionit të doktoraturës duke përshkruar në mënyrë decide metodologjinë kryesore të fushës së ngushtë të kësajë lëmijë shkencore hulumtuese. Kandidati ka përdorur metodologjinë më bashkëkohore për hulumtim duke u bazuar në metodat më të përsosura për hulumtim të mirëfilltë të kësajë problematike hulumtuese shkencore.

- Hulumtimi përfshin gra shtatzëna të grupmohave të ndryshme, duke filluar nga 25 vjet deri në 36 vjet
- Mostrat e analizuar do të ndahen në grupe, sipas target grupeve të analizuar, dhe atë: shtatzani normale, shtatzani in vitro, çrregullime të tjera, target grupe të shëndosha (kontrollë)
- Mostrat do të analizohen në Institutin për transfuziologji të Republikës së Maqedonisë – Qendrën Rajonale Tetovë

- Mostrat e përfshira në hulumtim do të analizohen më anë të metodës Imunoesei të aparaturës Vidas dhe Seizmegs CA 600 (CA 680), teknikës standarde automatike për përcaktimin e agjentëve proteinik – D dimerëve në serum.

• IV. REZULTATET DHE DISKUTIMI

- Tek „ **Rezultatet,** kandidati **Ekrem Ismani** ka paraqitur dhe ka ilustruar në mënyrë tabelarësh, grafikonesh dhe figurave problematikën kryesore të fushës së ngushtë të kësaj lëmi shkencore hulumtuese. Rezultatet e fituara i ka shprehur në formë të ilustrimeve të qartësuara me vlera referente dhe vlera të fituar të cilat shprehin vlera determinante për diagnostifikimi e hershëm dhe të saktë të kësaj problematike.
- Rezultatet e paraqitura nëpërmjet tabelave, grafikoneve dhe figurave janë të përpunuara me anë të metodologjisë më të sofistikuar *p value* dhe vlerave referente botërore. Këto rezultate do të japin një kontribut të çmuar për diagnostifikimin e sëmundjeve që janë të lidhura me tromboembolitë pulmonare dhe tromboembolitë në përgjithësi.
- Rezultatete fituara do ti shërbejnë fushës së hematologjisë në përgjithësi dhe fushës së transfuziologjisë në veçanti.
- Tek diskutimi kandidatja ka paraqitur në mënyrë shumë të detajuar problematikën e fushës hulumtuese dhe ka bërë krahasimin e rezultateve me shumë autor të vendit dhe sidomos me theks të veçantë potencojmë krahasimin e vlerave të kandidatës me vlerat referente të shumë autoreve botëror që merren me problematikën e kësaj fushe hulumtuese.

V.PËRFUNDIMI

Tek „ **Përfundimi,** kandidati **Ekrem Ismani** paraqet në mënyrë të thuktë problematikën kryesore dhe përfundimtare të tematikës së disertacionit të doktoraturës duke dhënë rekomandimet përfundimtare dhe finale të fushës së ngushtë të kësaj lëmi shkencore hulumtuese. Rezultatet e fituara kandidati gjithashtu i ka shprehur me ilustrime shumë decide për të sjellur konkludimet e duhura dhe të mirëfillëta për këtë fushë hulumtuese shkencore.

- Rezultatet e fituara do të japin një kontribut të çmuar mbi faktorët si D-dimerët tek gratë shtatëzëna dhe efektin e sëmundjeve tromboembolike si: trombozat venoze, tromboembolitë pulmonare, infarkt të miokardit, terapi të ndryshme tromboembolike, sëmundjeve të heparit, infeksioneve dhe inflamacioneve të ndryshme në organizëm;
- Duke u bazuar në të dhënat e punimit tonë do t'ju mundësohet institucioneve përkatëse dhe sidomos reparteve të: gjinekologjisë, hematologjisë dhe transfuziologjisë që të japin një pasqyrë reale mbi të dhënat e këtyre parametrave kaq të rëndësishëm;
- Përcaktimi i D-dimerëve si një indikator kryesor në diagnostifikimin e trombozës së venëve të thella dhe po ashtu si një preventivë për sëmundje dhe komplikime gjatë shtatzanisë, gjatë tremujorëve të saj;
- Hulumtimet tona do të mundësojnë një pasqyrë reale mbi sëmundjet tromboembolike dhe në veçanti fushës së gjinekologjisë, hematologjisë dhe transfuziologjisë dhe fushës së mjekësisë në përgjithësi.

VI. BIBLIOGRAFIA

Tek „**Bibliografia**„ kandidati **Ekrem Isamni** paraqet në mënyrë të thuktë problematikën kryesore të tematikës së disertacionit të doktoraturës duke përshkruar dhe cituar literaturë përkatëse të fushës së ngushtë të kësaj lëmie shkencore hulumtuese.

Tek ky punim doktore është fokusohemi në literaturën më standarde më bashkëkohore dhe në mënyrë të drejtë do të citohen referencat e punimit të doktoraturës. Këto referenca të cituara do ta plotësojnë dhe i japin një karakter edhe më përmbajtësorë punimit të doktoraturës sepse u përkasin referencave më bashkëkohore të cituara me impakt ndërkombëtar, prandaj shiqar edhe nga ky aspekt ky punim do ti plotëson të gjitha standardet bashkëkohore të një punimi të mirëfilltë të doktoraturës.